Sanna Andersson
Handläggare
033 353072

Svar på remiss av promemorian Ett permanent snabbförfarande i brottmål för unga lagöverträdare

Kommunstyrelsens beslut

Borås Stad tillstyrker förslaget att permanenta snabbförfarandet i brottmål för unga lagöverträdare, med kommentarer.

Sammanfattning

Borås Stad tillstyrker i huvudsak förslaget att permanenta snabbförfarandet i brottmål för unga lagöverträdare, det så kallade ungdomsspåret. Förslaget innebär att brottsutredningar mot unga lagöverträdare som inte har fyllt 18 år ska få ingå i ett särskilt snabbförfarande.

Enligt promemorian talar erfarenheterna från försöksverksamheten för att en snabb och samordnad reaktion från rättsväsendets aktörer kan stärka såväl rättssäkerheten som möjligheterna till tidiga insatser för unga som riskerar fortsatt kriminalitet.

Promemorian framhåller även att försöksverksamheten har bidragit till en mer enhetlig och effektiv hantering av ungdomsärenden och att tidiga insatser kan minska risken för fortsatt brottslighet. Samtidigt vill Borås Stad framhålla att förutsättningar för att medverka i snabbförfarandet måste säkerställas, rättssäkerhetsaspekter för den unge måste fortsatt följas upp. Att permanenta införandet kommer sannolikt att innebära ökade krav på socialtjänstens tillgänglighet och förmåga att med kort varsel delta i förhör, samverkansmöten och bedömningar. Regeringen bör därför särskilt följa utvecklingen av de ekonomiska och organisatoriska konsekvenserna för kommunerna.

Det bör även säkerställas att de korta handläggningstiderna inte sker på bekostnad av behovsbedömningar, barnrättsperspektiv eller kvaliteten i socialtjänstens arbete. Uppföljning bör ske av effekterna för återfall i brott, sociala insatser och samverkan mellan myndigheterna.

Ärendet i sin helhet

Borås Stad tillstyrker i huvudsak förslaget att permanenta snabbförfarandet i brottmål för unga lagöverträdare, det så kallade ungdomsspåret. Förslaget innebär att brottsutredningar mot unga lagöverträdare som inte har fyllt 18 år ska få ingå i ett särskilt snabbförfarande.

Enligt promemorian talar erfarenheterna från försöksverksamheten för att en snabb och samordnad reaktion från rättsväsendets aktörer kan stärka såväl rättssäkerheten som möjligheterna till tidiga insatser för unga som riskerar fortsatt kriminalitet.

Promemorian framhåller även att försöksverksamheten har bidragit till en mer enhetlig och effektiv hantering av ungdomsärenden och att tidiga insatser kan minska risken för fortsatt brottslighet. Samtidigt vill Borås Stad framhålla att förutsättningar för att medverka i snabbförfarandet måste säkerställas, rättssäkerhetsaspekter för den unge måste fortsatt följas upp. Att permanenta införandet kommer sannolikt att innebära ökade krav på socialtjänstens tillgänglighet och förmåga att med kort varsel delta i förhör, samverkansmöten och bedömningar. Regeringen bör därför särskilt följa utvecklingen av de ekonomiska och organisatoriska konsekvenserna för kommunerna.

Det bör även säkerställas att de korta handläggningstiderna inte sker på bekostnad av behovsbedömningar, barnrättsperspektiv eller kvaliteten i socialtjänstens arbete. Uppföljning bör ske av effekterna för återfall i brott, sociala insatser och samverkan mellan myndigheterna.

Barnets bästa och barnrättsperspektivet

Vid ett permanent införande bör det tydligt framhållas att snabbhet inte är ett självändamål. I varje enskilt ärende måste barnets bästa beaktas. De mycket korta tidsfristerna får inte leda till att sociala förhållanden, skyddsbehov eller bakomliggande problematik ges otillräcklig uppmärksamhet. För många unga som aktualiseras inom ungdomsspåret finns komplexa sociala behov. En snabb lagföring behöver därför kombineras med en lika snabb möjlighet till stöd , vård- och behandlingsinsatser.

Socialtjänstens roll

Socialtjänstens medverkan utgör en central del av ungdomsspåret. En tidig kontakt med den unge och vårdnadshavarna skapar bättre förutsättningar för att identifiera stödbehov och vidta lämpliga insatser. Borås Stad bedömer att det permanenta införandet sannolikt kommer att innebära ökade krav på socialtjänstens tillgänglighet och förmåga att med kort varsel delta i förhör, samverkansmöten och bedömningar. Regeringen bör därför särskilt följa utvecklingen av de ekonomiska och organisatoriska konsekvenserna för kommunerna. Det är angeläget att kommunerna ges förutsättningar att upprätthålla kvaliteten i barnavårdsutredningar och andra insatser, trots ökade krav på skyndsamhet.

Rättssäkerhetsaspekter

Borås Stad delar bedömningen att snabb handläggning i normalfallet är positiv för unga lagöverträdare. Samtidigt måste de rättssäkerhetsgarantier som gäller för barn och unga i straffprocessen upprätthållas fullt ut. Justitiekanslerns tidigare granskning av försöksverksamheten visade överlag goda resultat ur rättssäkerhetssynpunkt men pekade också på vikten av att hela rättskedjan

bidrar till den skyndsamma hanteringen. Regeringen bör därför säkerställa en fortsatt nationell uppföljning av:

- den unges tillgång till offentlig försvarare,
- vårdnadshavares delaktighet,
- socialtjänstens medverkan,
- handläggningstider i domstol,
- likvärdig tillämpning i landet.

Konsekvenser och uppföljning

Borås Stad anser att reformen bör följas upp efter tre till fem år. Uppföljningen bör särskilt omfatta:

- återfall i brott,
- tid till insats från socialtjänst,
- den unges upplevelse av rättsprocessen,
- kommunernas resursbehov,
- effekter för samverkan mellan berörda myndigheter.

En sådan uppföljning är viktig för att säkerställa att reformen inte endast leder till kortare handläggningstider utan även till bättre långsiktiga resultat för de unga som omfattas av systemet.

Samlad bedömning

Borås Stad tillstyrker promemorians förslag att permanenta snabbförfarandet i brottmål för unga lagöverträdare. Förslaget bedöms skapa goda förutsättningar för snabbare och mer samordnade samhällsreaktioner vid ungdomsbrottslighet. Samtidigt bör regeringen fortsatt uppmärksamma socialtjänstens förutsättningar, barnrättsperspektivet och rättssäkerhetsfrågorna för att säkerställa att reformens positiva effekter kan upprätthållas över tid.

Barnkonsekvensanalys

Promemorians förslag att permanenta snabbförfarandet i brottmål för unga lagöverträdare bedöms övergripande vara förenligt med barnkonventionen. Syftet är att unga lagöverträdare ska mötas av en snabb och samordnad reaktion från samhället samt att sociala insatser ska kunna sättas in tidigt, vilket kan minska risken för fortsatt kriminalitet.

Ur perspektivet barnets bästa (artikel 3) är förslaget positivt eftersom kortare handläggningstider stärker sambandet mellan handling och konsekvens samt möjliggör tidiga stödinsatser. Även artikel 6, som avser barnets rätt till liv, överlevnad och utveckling, aktualiseras då tidiga insatser kan främja barnets sociala utveckling och motverka en fortsatt negativ utveckling präglad av kriminalitet. Förslaget bedöms även vara förenligt med artikel 2 om icke-diskriminering. Ett permanent och nationellt

införande av snabbförfarandet kan bidra till att unga lagöverträdare får en mer likvärdig och enhetlig hantering oavsett var i landet de bor. Samtidigt är det viktigt att uppföljning sker för att säkerställa att förfarandet tillämpas lika för alla barn och att ingen grupp missgynnas på grund av exempelvis kön, funktionsnedsättning, socioekonomisk situation eller etnisk tillhörighet.

Vidare måste barnets rätt att komma till tals enligt artikel 12 samt rätten till en rättssäker behandling enligt artikel 40 säkerställas. De korta handläggningstiderna får inte innebära att barnet ges otillräcklig tid att förstå processen, komma till tals eller få stöd av vårdnadshavare, försvarare och socialtjänst. Sammantaget bedöms förslaget få positiva konsekvenser för barn och unga under förutsättning att rättssäkerheten, barnets delaktighet och socialtjänstens möjligheter att genomföra kvalitativa bedömningar upprätthålls även inom ramen för den skyndsamma handläggningen.

Beslutsunderlag

1. Promemoria - Ett permanent snabbförfarande i brottmål för unga lagöverträdare
2. Remissvar - Individ- och familjeomsorgsförvaltningens yttrande över Promemorian Ett permanent snabbförfarande i brottmål för unga lagöverträdare

Beslutet expedieras till

1. Justitiedepartementet, ju.remissvar@regeringskansliet.se och kopia till ju.da@regeringskansliet.se
2. Individ- och familjeomsorgsnämnden, IFON.diarium@boras.se

Ylva Lengberg
Kommunalråd

Anna Thuresson Dler
Avdelningschef